

Brzojavne i zadnje vijesti.

Austro-ugarski ratni izvještaj.

Beč, 13. jula (D. u.) službeno se javlja:

Rusko bojište.

Na ruskom je bojištu položaj uopće nepromijenjen.

Talijansko bojište.

Na primorskoj fronti zbile su se jučer njemstine žestoke topničke borbe. Navala više talijanskih pješadijskih pukovnija suzbijena je kod Redipuglie. Položaj je na tirolskoj i koruškoj fronti nepromijenjen.

Zamjenik poglavice generalnog stožera, v. Höfer, podmašal.

Njemački ratni izvještaj.

Berlin, 13. jula (D. u.) iz glavnog stana javlja se službeno:

Zapadno bojište.

Francuska je navala sa ručnim granatama kod tvornice šećera Souchez suzbijena. U nastavku juriša na groblju promaknuli smo naše pozicije preko njega u širini od 600 metara. I Cabaret rouge, koji se nalazi na cesti u Arras zauzet je. Broj se zarobljenika povisio na 3 častnika i 215 momaka.

Između Maase i Mozele razvio je neprijatelj živahnju topničku djelatnost. U šumi les Prêtres razbile su se četiri neprijateljske navale uz velike gubitke pred našim linijama.

Vrhovna vojna uprava

Prijestolonasljednik u Beču.

Beč, 12. jula (D. u.) Nadvojvoda Karlo Franjo Josip pripio je u Beč iz glavnog stana, da izvjesti cara.

Vojnički zaslužni krst za Linsingena.

Beč, 13. jula (D. u.) Car Franjo Josip podijelio je generalu Linsingemu vojnički zaslužni krst prvog stepena.

10.000 kruna za bjegunice iz juga.

Beč, 13. jula (D. u.) Ministar je predsjednik stavio u ime vlade pomoćnom odboru za bjegunice iz juga 10.000 kruna na raspolaganje.

Ruske laži.

Beč, 13. jula (D. u.) U zadnje se je vrijeme proširila ruskom štampom stranošćivita vijest. Barbarstvo uprave austro-ugarskih četa dokazalo se toboz na jednom groznom slučajju. Nasi su naime vojnici

bili toboz odrezali jezik jednom zarobljenom ruskom vojniku. Ovomju je uspjelo povratiti se njegovoj četi, gdje su ga priznali kao žrtvu i živim svjetokom okrutnosti, te ga na razne načine castili, a i sam car ga je odlikovao. Prigodom ove vijesti, koja nosi na sebi pečat zlobe ili najmanje nagrdjivanja, naredilo se, da se stvar ispita, te se ustanovilo:

Drugi i treći tirolski regiment jurisao je onomad na jednu tvrđavu kod Zalesčikija i odbio Ruse. U jarku nasti sa Tirolei ruskog vojnika 148, kaspijske regimente, Andriju Makuhu, koji je bio zaposlen time, da palom ruskom časniku uzme njegov vjenčani prsten. Radi toga su mu toboz naši vojnici odrezali jezik, nu Makuha nije uopće nikada imao odrezan jezik. On je bio kod sljedećeg jarka ruskih četa rajvan, te su mu naši i to, da je kod bježanja ugrizao si sam jezik; odveli ga u bolnicu najprije u Zalesčiki a onda u Tarnopol, otkuda je bio otpušten posevma zdrav. Ruski liječnici tumaće stvar jednostavno: kod je Makuha bježao, sp otklanulo mu se i ovaj prilikom ranio si jezik vlastitim rukama. Ruski časnici, kao na pr. zapovjednik topništva Stefanovič, bili su istoga mnjenja. Ruska vojna uprava htjela je imati jednog mučenika i junaka, dakako jednoga, koji nije za vrijeme jurisa imao nikakvog drugog posla nego sakupljati prelane palih junaka i onda bježati. Ovaj je junčina bio odlikovan i vijest o austro-ugarskom barbarstvu razvikala su sirom svijeta. Baš prvi ruski običaj!

Talijani pucaju na sanitetne patrolje.

Beč, 13. jula (D. u.) Novinarski ratni stan javlja: Dne 26. junija dobio je vodja sanitetne patrolje zavjopjed, da potraži u pukotini Marmelate ranjenoga streljca, koji se nije mogao maknuti. Dok je patrolja prolazila preko otvorenog sućnjeg polja prema pukotini, mahao je nosilac bolesnika neprestano sa sanitetnom pukotini, pucalo se na nju. Patrolja se zaustavila te opet mahala zastavom, ali se ponovno i življe na nju pucalo. Na povratku rmanjen je jedan nosilac bolesnika.

Uništena ladja sa benzinom za Srbiju.

Bukarest, 13. jula (D. u.) Izvanredno izdanje „Diminetze-a“ javlja, da se digla u znak trgaleća ladja kremla sa benzinom, koji bijase namijenjen za Srbiju. Kapitan, te jedan mormar, osuđeni su.

Odlikovanje njemačkih voeskovođa.

Breslau, 13. jula (D. u.) „Schlesische Zeitung“ javlja, da je njemački car odlikovao u znak priznanja neprekidnih uspjeha južne vojske generala Linsingena sa hrastovim lišćen k riedu Pour le merite, generala grofa Botnera, Geroka i Stolzmana sa redom Pour le merite i generala baruna Marschalla sa mačevima

k konturskom krstu obiteljskog reda Hohenzollernskoga.

Svršetak procesa u Sofiji.

Sofija, 12. jula (D. u.) Proces radi atentata u municipalnom kazni svrsio je danas. Sud je osudio dvojicu optuženika na smrt na vješalima, jednog mladoludoga na 20 godina tamnice, četvrtog na 10 godina, jednog na 7 i jednog na 6 godina tamnice. Sedmi je optuženik bio proglašen nevinim. Optuženici je slobodno uložiti ništovnu žalbu u roku od 24 sata. Osim toga zaključio je sudbeni dvor, da se povele sudbena istraga proti ženi glavog optuženika, koja je bila u utrobi zapletena i proti bivšem ministru Genadijevu, koji je potvrdio, da je optuženiciama dao više puta manje ili veće svote novaca a sudbenom dvoru nije jasno u što se taj novac upotrebio. Odsuda učinila je veliki dojam.

Flota ispred Dardanela.

Amsterdam, 12. jula. Razmalrajue brodovlje saveznika u Egejskom moru ipak opće memorarički stvarni izvijestitelj. „Times-a“ da je od početka akcije kod Dardanela, od dne 19. februara, udionistvovalo kod navale sljedećih 40 brodova: osamdeset engleskih linijskih brodova — od kojih su „Triumph“, „Arrestable“, „Goliath“, „Ocean“ i „Majestic“ uslijed min ili torpedovanja potopljeni — deset italijanskih krstarica, jedna ruska krstarica, jedan engleski monitor, pet engleskih torpedolovaca i tri francuska linijska broda, od kojih je „Bonnet“ potopljen.

Novi poslanik u Vatikanu.

Haag, 13. jula (D. u.) Nizozemska vlada imenovala je Reguta privremenim izvanrednim poslanikom u Vatikanu.

Zaključci ratnog vijeća u Calaisu.

Haag, 12. jula. Polag lionskih vijesti, zaključio je ratno vijeće saveznika, koje se održavalo u Calaisu, da postari na frontama u Belgiji i Flandriji nastupa pojačanja, i to uslijed vijesti, što dolaze, da će Njemački konem mjestice postaviti na zapadno bojište 900.000 vojnika, da njima forsira navalu na Calais i Verdun. Predsjedništvo vodio je Joffre.

Zauzastavljen norveški parobrod.

Kristijanija, 13. jula (D. u.) Parobrod „Markland“ bio je zauzastavljen u norveškom moru od engleske krstarice. Norveška je vlada proti tome protestirala u Londonu.

Norveška prosvjedoje.

Kristijanija, 13. jula (D. u.) Radi potopljenog njemačkog parobroda „Friedrichscarpa“ kod Hussoeharena zamolila je norveška vlada Englesku, da povede istragu, da li je engleski brod povrijedio norveško morskno područje, te je nadodala, da ako se radi o engleskom brodu, ulaze proti tome svoje proteste.

Rad Dume.

Paris, 12. jula (D. u.) Petrogradski dopisnik „Temps-a“ javlja: Predsjednik Dume, Rodzianko, izjavio je novinarima

iz Moskve, da će Duma prigodom svog budućeg zasjedanja prije svega vijećati kao o glavnim predmetu o militarizovanju zemlje. Dalje je Rodzianko izjavio, da je promjena u kabinetu proizvela u cijelom carsstvu veliko zadovoljstvo.

Porez u Francuskoj.

Paris, 12. jula (D. u.) „Temps-a“ iznasa indirektni porez i monopol u Francuskoj mjeseca jurtja samih 241.6 milijuna franka. To znači prama istom mjesecu prošle godine manjak od 69 milijuna franka. Ukupni manjak na prvom polugodistu iznosi 426.2 milijuna franka.

Rumunjsko-bugarski dogovori.

London, 12. jula. „Times“ dobiva iz Sofije sljedeće: Rumunjski poslanik Demusi povratilo se jučer u Sofiju, te je bio danas primljen od prvog ministra. Dosada nije poduzeti nikakovi daljni koraci obzirom na predstojeću nagodbu između Rumunjske i Bugarske. Glasa se ipak, da Rumunjska namjerava popustiti kolešta Bugarskoj. Poseve su obustavljeni dogovori za „Burskom o predaji željeznice u Dolegaču Bugarskoj.

Srbija žrtva četvornog sporazuma.

„Vossische Zeitung“ donosi od svog suradnika ovaj uvodnik: Čini se da se u Rusiji najavljuje novi pravac u balkanskoj politici.

Knez Gregorij Trubeckoj, koji je sada opozvan sa balkansko mjestu u Nisu, pripada opet grupi balkanskih poslanika, čija je lastina mimo i pod svaku okolnost povelila samostalnu politiku na Balkanu, i dovela linije ministra vanjskih posala pa i samu Rusiju u neugodan položaj koji poželja. On je izdao knjigu „Rusija kao vjeleva“, iz koje saznajemo, da je on prvi primijetio, da se Rusija neće prihvatiti oružja radi anektirane Bosne-Hercegovine. U taj je knjizi zastupao mišljenje, da se Rusija što veće ojača i na taj način prilise moraribju, da se stavi na diplomatsko polje. Bijase do politika, koja je nitko nezadovoljne Bugarske započela austrijski rat protiv Srbije a time i svjetski rat.

Rat je započeo a knez Trubeckoj bijase nosio rusko-srpskog političkog saveza i kao takav — poslanik za Srbiju.

Zadaća, koju si je pri prezeću tog mjestu postavio, bijase da iskrsi balkanski savez, u kojem će biti u Bugarskoj, Grčku i Srbiju i — Rumunjska.

Ta njegova nastojanja nijesu postigla cijlu. Nit u tom nije uspjelo, da Srbiju nakon jednog pobjedonosnog rata entente nagradi na ostani Austrije, uz uvjet da se Bugarskoj atempni srpska Makedonija.

Srbija je dapače bila spremna na pregovore glede ostupa „neprijeporne“ makedonske zone.

„Kako je negda bilo u Istri“.

(Nastavak.)

Rat markgrofa istarskoga s Mlječanima.

Ogledski patrijar i — kao markgrofi Istre — zabranjivahu istarskim gradovima, da plaćaju Veneciji danak. Venecija suntaše opt grovode proti markgrofu; tako sa nekojij markgrovi držali za Veneciju, nekoji za markgrofa, treći su opet branili vlastitu autonomiju, zato nastanu krvave borbe između grada i grada, gradova i Venecije, gradova i patrijara ogledskih (markgrofa istarskih), napokon dođe do prvoga boja između Mlečana i patrijara.

Mir u Trevisu 1291.

Markgrofu istarskome Rajmundu prisiklo u pomoć gorički grof Albert II.; s velikom vojskom provale oni u Istru, da potjeraju iz nje Mlečiče. Odmah se nekoji gradovi otepije od Mlečaka kao n. pr. Kopar, ali Mlečiči navale na nj s kopna i mora, razore mu zidine, razumu ga i postave mu na čelo 1279. mletačkog načelnika. Mlečiči sretno odbijahu navale neprijateljskih četa, stoga ih za gospodare priznahu gradovi: Isola (1280.), Piran (1283.) i Rovinj. Svaki od ovih gradova dobije Mlečiča za načelnika. Rat traje do mira u Trevisu (1291.). Mlečani prizdrže zemlje do onda zadobijene u Istri, ali se obvezu, da će markgrofu istarskome plaćati 12.600 K danka.

No mir nije dugo potrajao. Ratovalo

se i dalje osobito žestoko god 1348. Patrijar u savezu sa grofov istarskim i goričkim i vojvodom austrijskim podje na Puljstini proti Mlečanima. Kopar se opet pobuni proti Signoriji mletačkoj. Mlečani dadu zatvoriti sve Koprane u Mlečima i naredi načelniciu po drugim gradovima Istre, nekda isto učine i nekda Kopranima imanja zaplijene. Opokle zatim Kopar i zauzmu ga, nametnu mu veći danak i promjene gradski statuti.

Posio je te godine (1348.) strašna kuga harala, potraši strašili Jude, glad zavladao, izmirse se neprijatelji, da tolikim bičevima ne davaju još strahote rata.

Ugovor goričkih i istarskih grofova sa Habzburgovcima. — 1374. dobiju Habzburgovci gradove Pazin. — Devinski grofovi. — 1399. izumiru Devinski grofovi. — 1466. i 1473. dobivaju Habzburgovci baštinu Devinskih grofova. — 1382. dobivaju Trst. — Rat Venecije sa Genova. — 1354. sažu Genovazi Poreč, 1372. Umag, 1378. potuku Mlečane kod Pule i zauzeše grad.

Markgrof patrijar Bertrance brizno je potpomogao nevoljne svoje podanike. Umre od uhojnice ruke (1350.). Do izbora novoga patrijara povjeri ogledki kapitul u sporazumu sa saborom časti i dužnosti glavnoza kapetana Habzburgovca. Albrehtu II., vojvodi austrijskoga; kao takav morao se skrbiti za obranu i upravu zemalja ogledske crkve. Tako si kuća Habzburgova, koja je 1335. došla Korušku i Kranjsku i tako postala susjeda posje-

dima patrijara u Furlaniji i Istri, krči put do mora. God. 1353. sklope Habzburgovci sa goričkim grofovima (koji su bili, kako je gori rečeno, i grofovi pazinski) bratinstvo i ugovor o zamjeničkom baštinstvu. Kuća grofova goričkih imadaše još od vremena Rudolfa Habzburgskoga i Tirolsku (Mainhard). Margareta Maultaš, zadnji ogranak tirolsko-goričkih grofova dade 1363. Habzburgovcu Rudolfu IV. Tirolsku. Godinu dana zatim obnovi istarski graf Albreht IV. ugovor o nasljedstvu s austrijskim vojvodama; tim ugovorom ostavlja on svoje zemlje u Istri i Slovenskoj krajini Habzburgovcima, ako umre bez djece, što se i zbuđe god 1374. Tako zavlada kuća Habzburgova grofijom pazinskom. (God. 1381. zamoli austrijski vojvoda Leopold III. biskupa porečkoga, koji je bio najviši feudalni gospodar većega dijela pazinske grofije, nekda svoja prava prenese na kuću Habzburgu, što biskup i učin.) Još god 1366. bio se dao pod okrilje Habzburgovca Leopolda III. austrijskoga i Hugo, gospodar Devina, bivši se odmetnuo od patrijara ogledskih. (Duino ili Devin stajase na otoku u najsjevernijem kutu Jadranskoga mora.) Gospodari Devinski zadobise mnogo feuda na Krasi od patrijara ogledskih; od biskupa puljskih imadahu kao leno Rijeku, Kastav, Vepirnac i Mošćenice. (Premda vazali patrijara i biskupa Pule, dade se sa svim gradovima i posjedima u okrilje Habzburgovcima Albrehta III. i Leopolda III., kad su ovi zadobili Kranjsku i postali

njihovi susjedi.) God. 1399. izumre dinastijska Devinska sa Hugom III. i njezini posjedi pređu u ruke rođacima iz kuće Walsee, koji su također bili pod okriljem Habzburgovca. Kad je Wolfgang od Walse god. 1466. umro, baštini njegove zemlje Habzburgovac car Fridrik III. i dobije tako Rijeku, Gotnik, Trnovu, Jelšane, Kastav, Vepirnac i Mošćenice. God. 1472. prodava istome Habzburgovcu drugi grof (Lambrecht) od Walseve Devin, Senožečiči itd. Tako dobiju Habzburgovci cijelu baštinu Devinskih grofova od Riječkoga do Tršaškoga zatona.

God. 1382. bijaše im se dobrovoljno predao grad Trst, da se za uvijek riješi Venecije.

Genova i Venecija gledale su se mrkim okom radi trgovine u Levantu (Istoku). Dođe do rata između objiju taktmika, a Istra, ni kriva ni dužna, trpjela je stoga rafa mnoho.

Godine 1354. zadje genoveško brodovlje pod Paganimoru Doria u Jadransko moru i porobi i sažge Poreč. God. 1372. potucijone Genovazi Umag, 1379. pod lupljanom Doria potuku mletačko brodovlje (vodja Vittorio Pisani) kod Zulemu, zauzmu i djelomice popale grad. Puzmu zatim Rovinj i ponovno Umag. No iste godine snadje ih ljeti poraz kod Mletaka. Genovazi pošalju drugo brodovlje pod admiralom Maruffom; ovaj navali opet na Pulu, porobi ju i sažge. God. 1380. potučeni budu ponovno Genovazi. (Nastavak slijedi.)

Ententa je zatim sklopila savez sa Italijom. Posljedica toga bijaše: Ozbiljna zabrinutost i protuslovlje u Srbiji. 4. maja (stari stil), na dan najveštenja rata sa Italijom, bijaše Pašić u srpskoj skupštini interperlan o tome, što li je istine o nekoj intervenciji Italije i o kompenzacijama, što ih Italija hoće da stee na račun „sprsko-hrvatsko-slovenskog“ naroda.

„Ne možem da domjerim tim glasinama nikaku verodostojnost“ — odvraća Pašić — „ali ne mogu uzeti da su osnovani. Mislim, da se Italija neće izneveriti svom nacionalnom principu, koji ju je ujedinio. Dodajmo, da jedna država, koja temelji svoje ujedinjenje na jednom principu, mora taj princip i poštivati, jer temelji, na kom je lakava država sazidana, inače uzdrman...“

Tri tjedna zatim bijaše sva Srbija stalna, da su se bojani, ma da ih je Pašić odbio, obistinili, ali su bili odlučeni i u tom, da se talijanskim zahtjevima ne smije žrtvovati srpske nacionalne nade.

Eto od tog časa počeo je Trubeckoj svoju samostalnu politiku. Bez sumnje je, da se on diktirao uzid srpske vojske u Albaniji. Mislio je i uložio sve sile, da složi sve četiri balkanske moći. Srbija je svjedobno sklopila s Bugarskom savez glede Albanije, koju je Srbija zaposjela u prvom balkanskom ratu. Budući je kasnije Srbija morala da ostupi Albaniju radi pritiska Austrije i Italije, razderala je ova ugovor sa Bugarskom, došlo je do poznatog drugog balkanskog rata, kojim je Srbija odbila i bugarski dio Makedonije... „Njese li Srbi mogli da sa novom okupacijom Albanije napuste Bugarinu neprijepnu zonu Makedonije?“ Tako se pita „Vossische Zeitung“. Njese li oni mogli da obnove ugovor sa Bugarskom, kad su u posjed Albanije? Tame je bila protivna doduše Italije i entente, koja bi protestirala. Sazonov bi se možda njema prikličio, ali Rusija ne bi nikad dozvolila, da se njeno „sčeto“ pollače. — Trubeckoj nije samo radi svog samostalnog provođenja politike pao, radi tog, što je zastupao srpske interese protiv talijanskog je radio oko bugarsko-srpskog sporazuma, nego i radi tog, što je s njime po mišljenju „Vossische“ korrespondenta propala cijela ruska balkanska politika, koja je od vladanja dinastije Karagorjevića bila najveća potpora.

Ruski egoizam dolazi sve većma u Srbiji na vidjelo: Obecanja Talijanima postaju svjetlo. Srbi su se ipak usudili, da se opiru volji Rusije? Da baš Srbija bude žrtvom, nakon toliko velikih žrtava, iza što su se dali natjerati u rat; a da sve njihove nade i njihova nastojanja mora da žrtvuje onom, koji se posljednji pridružio ratu? To tek imadu da iskuse! Opoviz kneza Trubeckoj znači, da je u stegnuto svoju ruku stitnicu nad Srbijom.

Ne samo za volju Italije! Kad se dakle srpsko-talijanski interesi ne slažu, zašto da se dvije mahe najednom ne pogodi?

Srbija neka žrtvuje, a Bugarska nek se predobije! Snubljenje Bugarske postaje četvornom savezu sve većma na brzi.

Engleska i Francuska kao i Rusija namjeravaju na taj način pomoći Bugarske da zadadu zadnji udarac Turskoj.

Italija želi jako Bugarsku, kao protivuče Srbiji. Eto radi toga je diplomatija entente toliko zaposlena u Sofiji. U isto vrijeme biva opozvan engleski poslanik u Sofiji, a zamjenjuje ga O'Beirnes. Naročiti pak poslanik nosi ručno pismo engleskoga kralja Jurja V. caru Ferdinandu u Sofiji. U Rimu pregovara neprestano bugarski poslanik sa ententom. Javna je tajna, da četvorni sporazum obćebe Bugarškorj: 1.) srpsku Makedoniju; 2.) grčku Kavalu; 3.) dio Dobruže i 4.) prostor d linije Enos-Midija. Hoće li Bugarska vjerovati tim obecanjima i makar na šteto Srbije? Italija je uvijek pripravna na to, te će prva započeti pregovore s Bugarskom. Ali Srbija imade mnogo prijatelja u Rusiji i Engleskoj. Ovi valja da sude, dok četvero-sporazum traži pomoći. Bude li se ovaj pokušaj izjalovio, te Srbija izdana, tad je isključena svaka nada u konačnu odluku na jugu. Odluka će se imati da traži na drugim ratnim pozrištima.

Ne smiješ stanovati, niti noću poći na tavan.

Prozore i vrata drži tako zatvoreno, da ne može noću iz njih prodrijeti nikakav tračak svjetla.

„Bund“ o položaju.

Švicarski list „Bund“ piše o strategičnom položaju na istoku ovo: Sada će se vidjeti, što mogu Rusi dovesti na bojno polje od njihovih masa vojništva i u koliko su opsegu opskrbljeni sa topništvom i municijom. Da li će oni postignuti slobodu operiranja u domaćem moćvarnom području, to je pitanje, koje sloji pred odlukom. Po našem mišljenju, oni nisu više slobodni u operiranju. O pravom stanju stvari na istoku na koncu konca ne mogu nam dati podatke ni eventualna zaposjednuta na prostoru ni pojedini taktični uspjesi, nego samo stalne vijesti o unutarnjoj organizaciji ruske vojske i njezinih pripomoćnih sredstava.

Što se francuske i engleske provale tiče, vidi „Bund“, tehnika se jako razvila, a organizacija je do u malenkosti dobro izradjena. Fali samo premoć navale pješadije prama pješadiji, što je u obrani. Bit će jako teško to postići, akoprem Francuzima ne manjka poztvornosti. Nemoguća je svaka provala, dok imadu Nijemci jednake sile na raspolaganje. Da nijemci stvar zavrle, nije nikakva tajna. „Bund“ zaključuje: Tako stoji veliki rat u odlučujućoj fazi, i ako ne ćemo danas istraživati, da li će odluka pasti ove ili buduće godine, to znamo jedno, da su žrtve svijeta prele već svoje granice.

Istra i Dalmacija su hrvatske zemlje!

Rimska „Gazetta del Popolo“ raspravlja o našim hrvatsko-slovenskim zemljama na svoj način i sa posebnim apellatom. Cijeli članak odaje kao da narod u ovim našim zemljama željno iščekuje „ostoblenjenje“ da se prigripi „maleč zemlji“ Italiji.

Velji među ostalim:

„Gorica je naravno posve talijanska pa će talijanske čete odmah uveći. U Trstu i u južnoj okolini daljni su sljevci pučanstva slovenski, a na sjeveru su hrvatsko-srpski. U gradu samom je talijanska većina. Ali manjina, koju ne treba podcijeniti, njih 10.000 ima socijalno-demokratskog kandidata a 8000 narodno-slovenskog kandidata. Prvu grupu izjavila austrijska vlada protiv Talijana. Veliki financijski i industrijski temelje svoj upliv na njemačkom kapitalu i u rukama su Austrijanaca. Intelektualni su krugovi govornji Talijani. Siromašno pučanstvo sastoji djelomice od podanika Italije, pa je poradi redarstvenih sikana protu-austrijskoj. Protiv njih su posljednjih mjeseca bile uperene redarstvene mjere. Istra je osim nekoliko slavenskih enklava sva talijanska. Isto vrijedi i za Pulu, izuzevši doseljene Nijemce. Naprotiv prevladava u Dalmaciji sklonost prema Austriji, jer većina je slovenska, i boji se talijanske utaknice u vinskij trgovini. Na Rijeku se u posljednje vrijeme doselilo mnogo Hrvata.“

„Oboz“ primjećuje: „Kod tako pišu talijanske novine i kada im se vjeruje što pišu u svojem ludom šovinizmu neznalica, onda je razumljivo da svojataju čisto hrvatske zemlje za sebe kao neoslobodjenu Italiju.“

Mi pako, Hrvati i Slovenci, koji nastavamo stoljeće ove naše morske zale i ovaj pusti ali mili kraj poručemo svima: prste k sebi!

Nova izjava za opći porez od tečevine.

Tijekom mjeseca julyja 1915. bit će za prvi put, otkada je uvedena amnestija, predana izjava o općem porezu za tečevine, i to za godine 1916. i 1917., za koju se izjavu ovog puta preporuča osobiti brigu, jer netočni podaci u izjavi mogu imati za posljednji gubitak amnestije, što ju porezovni zakon propisuje.

Zapamtiti treba ovo:

Dužan je predati izjavu u općem porezu od tečevine svaki trgovac.

Tko to ne učini, bit će a) kažnjen radi zatajivanja, ako se dokaže, da se time htio djelomice ili posve osloboditi poreza. S tim je u svezi gubitak koristi amnestije također za dohodarnim, kućarnim i rentu. b) Bit će službeno oporezovan bez obzira na njegove kasnije dane podatke. c) Kažnjen globom do 200 K.

Oni, koji su vojnici, moraju to javiti po svojim opunomoćnicima ili da ovi predstavnici izjavu ili da izjave e vlasnik u vojništvu ili da je dužan zatvoren.

Svaki mora javiti pravotlanje stvari za vrijeme od 1. julyja 1914. do 30. julyja 1915.

Treba navesti vrstu i broj u pojedinim mjesecima upotrebljenog pomoćnog osoblja, obiteljskih članova, koji su pomagali, vrst i broj strojeva, životinja, kola itd.

Priprema se svakomu, da dade točne podatke, jer inače bit će kažnjen ne samo za budućte, već i za prošlo.

Pismo pučkog ustaše iz Banovine.

Vodnjana, 5. julyja 1915.

Izlaznje „Hrvatskog Lista“ u Puli u ovo burno doba, za nas je Hrvate-vojnike u gradu i okolici velika utjeha. Tako bar primamo sa ratišta svaki dan vijesti u hrvatskom jeziku. Mladji ga naši vojnici rado čitaju, ali vjerujte, ni mi oćevi mnogobrojnih obitelji ne zaostajemo za njima. Jednastna mjeseci stojimo na braniku domovine sa puškom i mačem u ruci. Sada eto nas i ovdje, da obranimo kralja od krvoločnog neprijatelja, koga moramo uz Božju pomoć nobijediti. Hrabro ćemo se i ustrajno boriti, On će nas pomoći jer nase je strane poštenje i pravica i pohleba mora biti nasa.

U ime Hrvata-vojnika iz Banovine najljepša hvala uredniku i izdavatelju „Hrvatskog Lista“ na trudu i skrbi. Vjerujte mi, da nam je „Hrvatski List“ omililo svima, bilo kojeg staleža.

Hrvati, uvijek odani našem vladaru, u borbi ko živa vatra, što dokazuje prošlost a osobito najnovija sadašnjost, ne će se Njegovom Velicanstvu nikada izneveriti. Dični naši sinovi i braća svi sokolovi naši: 16., 27., 53., i 5. ulanske pukovnije pod vodstvom trijeznih činika, koji su trijeznostju svojim baš odusevili naše vojnike, nama će Hrvatima biti uzori!

Kako nam je milo Hrvatima iz Banovine, što smo se na svoje usi uvjerili e se naš jezik govori od ušca Dunava pa sve ovamo do Jadrana. Djeca nam neka pripovijedaju, da su polazili hrvatsku školu — to nas tjese; druga nam djeca kažu e upoće u školu nisu išla — to nas boli; treća nas upoće više nerazumiju, akoprem su djeca hrvatskih roditelja — to nas peče, jer vidimo, da su djeca srame hrvatskog jezika, ili da su ga zaboravili ili ga ne će govoriti. Mi smo Hrvati sabirali novac za hrvatske škole u Istri, pa ćemo to učiniti i u buduće, a Vi hrvatski seljaci iz Istre šaljte Vašu djecu u hrvatske škole.

Mili Bože, lijepog ti veselja, kada se skupimo ovdje Hrvati iz Banovine sa onima iz Bosne ponosno, te kršne Dalmacije! Hrvata smo i sinovi jedne majke što smo se saslaši u kući braće svoga: istarskog Hrvata. Zaključujem: Zvijezda Hrvatska!

Razne vijesti.

Molba na zemaljskog predsjednika dr. Zuccona sada u Zagrebu.

Vaše pismo u „Hrvatskom Listu“ pročitali smo radosno, te nam je milo, što se brinete sa naše obitelji. Nismo mogli u listu sve pročitati, što pisete, ali iz pisma naših obitelji znamo već, što ste Vi mogli u napisati.

U novinama čitamo, e se u Beču ustrojio odbor, konu je svđa, da se skriži za bjegunice iz južnih pokrajina. Iz novina razabiremo, da se za tu stvar u velika zanimanja gorički zemaljski odbor. Radi toga Vas molimo, da biste nam javili, je li se i naš pokrajinski odbor u Poreču zauzeo i u koliko se zauzeo za naše bjegunice? Mi ne bi nikako htjeli, da nas Vi krivo razumijete. Za Vas znamo, što ste učinili, te smo Vam za Vas trud zahvalni. Dajte, gospodine zastupnike, recite nam što je učinio u istoj stvari pokrajinski odbor u Poreču?

Da smo i mi u skrbi za naše obitelji, to ne treba da Vam niti spominjemo. Zahvaljujemo Vam se na Vašem trudu.

Više radnika iz arestala.

Obožna vijest. Pisu nam iz Pazina: Sudbeni savjetnik Guro Corazza, dozdijeljen je pritomeno u Gradec a odjelju istranskoj zemaljskog suda za upisnike iz Dalmacije i Primorja. Sijelo toga istranskoj odijela jest: k. Landes-als Strafgericht Graz, Jakomini-gasse 73.

Smrt na ratištu. Kako doznajemo iz Trsta, pao je na talijanskoj granici prof. Dr. Ivan Merhar. Profesor Merhar podučavao je petnaest godina slovenski jezik na istranskoj državnoj gimnaziji. Bio je pravedan i strog učitelj, koji je odgojio u narodnom duhu svoje učenike, tako, da su iza srsenih gimnazijalnih studija poznavali materinski jezik kao i dječji slovenskih gimnazija. Profesor je Merhar bio suradnik literarne revije „Ljubljanski zvon“, u kojoj je objavivao svoje kritike o najnovijoj slovenskoj književnosti. Te su ocjene bile uvijek iznad nivoja obitnih kritičarskih radnja. U svojim je raspravama, pisanim izvornim slovenskim jezikom, uvijek obično neki čisto slovenski nazor objavio, koji nije možda bio uvijek u prilog stvarnosti kritike, ali joj zato davao ugodno osobuno obježje. Pokojnik je bio neko vrijeme intendant slovenskog kazališta u Trstu. U ono doba vodio je pozorište i stalo prema sadašnjim prilikama umjetnički dosta visoko. Lijepi broj njegovih učenika, koje je on uveo prvi u domaće lijepu knjigu, primit će vijest o njegovoj preranoj smrti na bojnom polju tužnim srezem. Počivao u miru!

Pomoćni odbor za bjegunice iz juga. Uprisučnosti pokroviteljice nadvojvodnje Marije Josipe, namjesnika baruna Friesa, narodnih zastupnika, Faiduttija i Bugutta održala se u Beču ustanovna sjednica pomoćnog odbora za bjegunice iz juga. Predsjedao je sjednici bivši ministar predsjednik Beck, koji je spomenuo u nagovoru vjerolom Italije, koja će biti, nado se, u istoj mjeri i kažnjena. Faidutti i Bugato očitali su svrhe odbora i nacini djelovanja u dobrobit bjegunaca. Na prvom su mjestu popisa prinosi Njeg. Velicanstva našeg cara i prijestolonasljednika.

Plovidba na Jadranu. Prema saopćenju iz trgovačke i obrtničke komore zagrebačke uvelo je Ugarsko-hrvatsko dioničko pomorsko parobrodarsko društvo na Hiji-eci sa 11. l. nj. jednu privremenu i nezobvezatnu tjeđnu plovibu Rijeka—Zadar—Split—Dugirat eventualno Melkovci. Odlazak iz Rijeke u nedjelju, iz Dugirata u srijedu, sal još nije poznat. Dotiče se redovito Zadar, Split, Omis i Dugirat, uvjetno Makarska i Melkovci, a eventualno Biograd, Trogir, Stari, Sv. Kajo, Smetar, Postire, Putešići, Sumartin, Tražanj, Drač, Ujela i Bol.

Uspješ ratnog zajma. Prema vijestima austrijskih i ugarskih novina subskribirano je u Austriji 2.530.000.000 kruna, a u Ugarskoj i Hrvatskoj 1.120.000.000 kruna. Kako austrijske novine pišu, je zajam uspio nad svakim očekivanjem, samo se naglasuje da je tekošiji i veći seljački pakjedisti (nad hiljadu jutara) ovog puta nisu toliko potpisali, kao prvi puta. Ovaj grupi ljudi se to jako zamjerava, što su oni baš u ovim teškim vremenama kao proizvođači životnih namirnica najveće dobrobiti imali. Inače su se industrije, trgovine i banke u jednakom razmjeru, kao i prvi puta angožavale. Obat ratna zajma u obim polama iznose preko sedam milijarda kruna.

Rumunjski zajam. Rumunjska država uzela je kod Nacionalne banke zajam od 100 milijuna leja za 3%. Svojedobno javljeni zajam od 200 milijuna leja, koji je bilo drugužnje ukamaćen izjednačen je sada sa novim kamatizacijom.

Španjolski ratni zajam, koji je hito španjolski ratni ministar financija uzela, doživio je fiasko. Na 200 milijuna peseta upisano je samo 70 milijuna.

Engleski 1/2% ratni zajam. Kako strukovne novine stvar prikazuju zajam vrlo dobro napreduje, jer su kamati zamamni.

Dobrovoljni prinosi.

Nasa je uprava primila te će posljednji svrši sljedeće prinose:

Prinosi za hrvatske škole u Puli:

Uproslavo Narodnog blagdana darovaše:

Dinko Pindulić, kanonik-zupnik,

Barban K 20—

Don R. Bernobić 20—

Dr. Rade 10—

Dr. Oršić 4—

Dr. Besarović 5—

Dr. M. Krmpotić 11—

Boleović, Schmutz i Muha, svaki 2 K 6—

Ukupno K 76—

Prije iskazano 544—

Sveukupno K 629—

od te svote hie doznajemo daljnji 300. ukupno 600 kruna „Družbi“ u Opalju.